

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

TÜRK DİL KURUMU

2021 YILI SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Eylül 2022

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	13
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	14
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	14
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	15
6. DENETİM GÖRÜŞÜ.....	17
7. DENETİM BULGULARI.....	17

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: 2020 - 2021 Yılları Bütçe Giderleri Ödenek ve Gerçekleşme Rakamlarının Karşılaştırılması	7
Tablo 2: 2021 Yılı Bütçe Giderleri Gerçekleşme Dağılımı	8
Tablo 3: 2020–2021 Yılları Bütçe Gelirleri Tahmin ve Gerçekleşme Rakamlarının Karşılaştırılması	9

KISALTMALAR

AYK	Atatürk Kùltür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu
BDDK	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
KİT	Kamu İktisadi Teşebbüsü
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCMB	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TDK	Türk Dil Kurumu
TTK	Türk Tarih Kurumu

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

B. Diğer Bulgular

1. Nakit Karşılığı Gerçekleşen Kitap, Dergi ve Yayın Satışları İçin Muhasebe Kayıtlarında Kasa Hesabı ile Diğer Hazır Değerler Hesabının Kullanılmaması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Cumhuriyet Dönemi'ndeki dil çalışmaları, yeni Türk harflerinin belirlendiği "Dil Heyeti" ile başlamıştır. Çoğunlukla "Dil Encümeni", kimi zaman "Dil İstişare Heyeti" veya "Türk Dili Lûgati Encümeni" adıyla tanınan kurulun resmî adı daima "Dil Heyeti" olmuştur. Millet olma döneminde tarih ve dil araştırmalarının önemini bilen Gazi Mustafa Kemal Atatürk, Türk diliyle ilgili bilimsel çalışmalar yapmak üzere Türk Dili Tetkik Cemiyetinin (TDTC) kuruluşuna öncülük ederek Cemiyetin, 12 Temmuz 1932'de kurulmasını sağlamıştır. 1934'te yapılan kurultayda Cemiyetin adı, "Türk Dili Araştırma Kurumu"; 1936'daki kurultayda ise "Türk Dil Kurumu" olmuştur.

18.10.1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 134'üncü maddesinde; Atatürkçü düşüncüyü, Atatürk ilke ve inkılaplarını, Türk kültürünü, Türk tarihini ve Türk dilini bilimsel yoldan araştırmak, tanıtmak ve yaymak ve yayınlar yapmak amacıyla; Atatürk'ün manevi himayelerinde, Cumhurbaşkanının gözetim ve desteğinde, Cumhurbaşkanının görevlendireceği bakana bağlı; Atatürk Araştırma Merkezi, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu ve Atatürk Kültür Merkezinden oluşan, kamu tüzel kişiliğine sahip "Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu" kurulacağı; Türk Dil Kurumu ile Türk Tarih Kurumu için Atatürk'ün vasiyetnamesinde belirtilen mali menfaatler saklı olup kendilerine tahsis edileceği; Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun; kuruluşu, organları, çalışma usulleri ve özlük işleri ile kuruluşuna dahil kurumlar üzerindeki yetkilerinin kanunla düzenleneceği hükme bağlanmıştır.

Türk Dil Kurumu; Anayasa'nın bu maddesine dayanılarak çıkarılan 11.08.1983 tarihli ve 2876 sayılı Kanun'la (RG: 17.08.1983 tarih, Sayı: 18138) tüzel kişiliği haiz, bilimsel hizmet ve faaliyetlerde bulunacak özel bütçeli bir kurum olarak Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun kuruluşuna dâhil edilmiş ve 2 Kasım 2011 tarih ve 28103 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile yeniden yapılandırılmıştır

2.7.2018 tarih ve 703 sayılı Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 140'ıncı maddesiyle, 664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin bazı

maddelerinde yeniden düzenlemeye gidilmiştir.

Türk Dil Kurumunun kuruluş amacı; Türk dilinin öz güzelliğini ve zenginliğini meydana çıkarmak, onu yeryüzü dilleri arasında değerine yarasır yüksekliğe erdirmektir. Türk Dil Kurumunun bu amacı gerçekleştirmek üzere yürüteceği görevleri 2.7.2018 tarih, 703 sayılı KHK'nın 140'ıncı maddesiyle değişik, 664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 10'uncu maddesinde şöyle sıralanmıştır:

- Türk dilinin kaynak eserlerini tespit ederek incelemek ve yayına hazırlamak, Türkçe ile ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılan araştırmaları takip etmek; Bütünleşik Bilgi Sistemi dâhilinde, arşiv ve dokümantasyon merkezi, bilgi bankaları ve veri tabanları oluşturmak.

- Türkçenin ticari hayatta, kitle iletişim araçlarında, eğitim ve öğretim kurumlarında ve sosyal hayatın diğer alanlarında doğru ve güzel kullanılması hususunda öncü görevi üstlenerek gerekli uyarıları yapmak, girişimlerde bulunmak; kamuoyunu, kurum ve kuruluşları bilgilendirmek; Türkçenin yozlaştırılmasına, yabancı sözcüklerin ve yazım biçimlerinin yayılmasına karşı dil bilincini güçlendirmek.

- Türkçenin söz ve anlam yapısını korumak ve geliştirmek, yazılı ve sözlü kaynaklardan Türk dili ile ilgili derleme ve taramalar yapmak.

- Türk dilinin zenginleşmesine yönelik inceleme ve araştırmalar yapmak; yazım kılavuzları ve sözlükler hazırlamak; bilim, sanat, spor terimleri ile teknik terim ve kavramları karşılayacak Türkçe terim ve kavramların bulunmasına yönelik araştırma ve incelemelerde bulunmak.

- Türkçe dil bilgisi üzerinde araştırma ve incelemelerde bulunmak, buna dayalı olarak Türk dilinin yapısına ilişkin dil bilgileri ile Türkçenin tarihi ve karşılaştırmalı dil bilgilerini hazırlamak ve bunları yayımlamak.

- Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre, Türkçeyi dünya milletlerine tanıttacak ve kullanımını yaygınlaştıracak uluslararası etkinlikler düzenlemek.

- Türk dili ve Türkçe dil bilgisi konularında kongreler, sempozyumlar, konferanslar, toplantılar, sergiler, geziler düzenlemek; yurt içi ve yurt dışında yapılan aynı konu ve mahiyetteki toplantılara katılmak, Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre bu tür etkinlikleri desteklemek.

- Görevleri ile ilgili olarak yurt içinde ve yurt dışında yerli veya yabancı, gerçek ve tüzel kişiler, eğitim, bilim, kültür, sanat kurum ve kuruluşları, araştırma merkezleri, araştırmacı, yazar ve sanatkârlarla Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre iş birliğinde bulunmak.

- Görevleri ile ilgili konularda yurt içi ve yurt dışındaki yayımları izlemek, incelemek, değerlendirmek.

- Yabancıların Türkçeyi öğrenmesini kolaylaştırıcı bilimsel çalışmalar yapmak.

- Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre Türkçenin tanıtılması ve öğretilmesine yönelik olarak yurt içinde ve yurt dışında çalışmalar yürütmek, bu alanda yurt içinde ve yurt dışında yürütülen çalışmaları desteklemek.

- Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre Türk dili ve kültürüyle ilgili yerli ve yabancı temel eserler ile bu konulardaki tarihî, bilimsel ve edebî değeri bulunan eserlerle ilgili çeviri, sadeleştirme ve tıpkıbasım çalışmaları ile içerik incelemelerini yürütmek, desteklemek ve bu çalışmaların sonuçlarını yayımlamak.

- Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre Türk dili ile ilgili olarak üniversiteler, eğitim ve araştırma kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerce yürütülen eğitim ve araştırma faaliyetlerini desteklemek.

- Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre, görev alanına giren konularda akademisyenlerin ve araştırmacıların yetiştirilmeleri ve geliştirilmeleri için imkânlar sağlamak; bu amaçla ödüller ve burslar vermek, yurt içinde ve yurt dışında lisansüstü eğitim ve araştırma faaliyetlerini desteklemek.

- Diğer birimlerle koordinasyon içinde tespit edeceği ölü ya da yaşayan dünya dillerindeki klasikleşmiş bilim ve düşünce eserlerinin, Kurum bünyesinde veya üniversitelerde ya da kamu veya özel diğer araştırma kurumlarında, tercüme grupları oluşturmak veya hizmet satın almak suretiyle Türkçeye çevrilmesini sağlamak; bunun için yapay zekâyâ dayalı otomatik dil araçları geliştirmek veya geliştirilmesini desteklemek ve elde edilen sonuçları yayımlamak; basılan eserleri kütüphanelere göndermek.

- Yüksek Kurum bünyesinde ya da diğer araştırma kurumlarında üretilen özgün eserlerden gerekli olanları, diğer birimlerle koordinasyon içinde tespit ederek süreli ve süresiz yayınlar yoluyla yabancı dillere aktarmak.

- Bütünleşik Bilgi Sistemi dâhilinde, kendi çalışma alanlarıyla ilgili ve öncelikli konularda projeler hazırlamak ya da hazırlatmak; Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre, bu projelere katılacak yüksek lisans ve doktora öğrencilerine yurt içi ve yurt dışı burslar vermek, üstün başarı gösterenleri ödüllendirmek.

- Cumhurbaşkanı veya ilgili Bakan ve Yönetim Kurulunca verilen diğer görevleri yerine getirmektir.

Bu yapısıyla İdarenin Misyonu (*Görevi*); Türkçenin yazılı ve sözlü kaynakları üzerine bilime dayalı araştırmalar yapmak; Türkçenin bilim, sanat, edebiyat ve öğretim dili olarak gelişmesini ve her alanda doğru kullanılmasını sağlamaktır.

İdarenin Vizyonu (*Hedefi*); Türk dilinin zenginliğini meydana çıkarıp onu yeryüzü dilleri arasında değerine yaraşır yüksekliğe erdirmek ve Türk dünyasında ortak anlaşma dili, dünyada ise yaygın ve geçerli bir dil konumuna getirmektir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'ye göre: İdare, Yüksek Kuruma bağı, özel bütçeli ve kamu tüzel kişiliğine sahip, görev alanında bilimsel hizmet ve faaliyette bulunan bir kurumdur.

İdare mevzuat hükümleriyle açıkça belirlenmiş hizmet ve görevlerini, Yüksek Kurumun bünyesinde kurulu Yönetim Kurulunun ilke, politika ve stratejileri doğrultusunda Yüksek Kurum Başkanlığının gözetim, denetim ve eşgüdümünde yerine getirmektedir.

3046 sayılı Bakan Yardımcılarının Mali Hakları ve Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un; "Bağılık, ilgililik ve ilişkililik değişikliği" kenar başlıklı (*Ek : 3.6.2011 – KHK - 643/2 md.; Değişik: 2.7.2018 – KHK - 703/41 md.*) 19/A maddesinde;

“Bağı, ilgili ve ilişkili kuruluşlar (*10.12.2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (III) sayılı cetvelde yer alan kurumlar dahil*), Cumhurbaşkanınca, Cumhurbaşkanlığı veya bakanlıklarla ilgilendirilebilir. Söz konusu kuruluşların özel kanunlarında veya Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde bağı, ilgili ve ilişkili olunan bakanlığa ya da bakana verilen yetki ve görevler ilgilendirilen bakanlık veya bakan tarafından kullanılır ve yerine getirilir. Bakan, bağı, ilgili ve ilişkili kuruluşların (*5018 sayılı Kanuna ekli (III) sayılı cetvelde yer alan kurumlar dâhil*) her türlü faaliyet ve işlemlerini denetlemeye yetkilidir.”

Düzenlemesine yer verilmiştir.

Söz konusu düzenleme hükmü uyarınca Cumhurbaşkanlığınca 15.07.2018 tarih ve 30479 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2018/1 sayılı Genelge Eki Listede Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun merkezi yönetimle olan bağ ve ilgisi Kültür ve Turizm Bakanlığının “İlgili kurumu” olarak belirlenmiştir.

İdare 664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’ye göre bir başkan, bir başkan yardımcısı ve bilim kurulundan oluşur. 3046 sayılı Kanun’un 39’uncu maddesine dayanılarak Bilim Kurulu, 13’üncü maddesine dayanılarak İnsan Kaynakları ve Destek Hizmetleri Müdürlüğü; 5436 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun’un 15’inci maddesi gereği Strateji Geliştirme Müdürlüğü; 26.06.2013 tarih ve 28689 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2013/4904 sayılı Bakanlar Kurulu kararına dayanılarak Kütüphane Müdürlüğü kurulmuş; Bilimsel Çalışmalar Müdürlüğü ise Kurumun 664 sayılı KHK’da sayılan görevleri yerine getirmek amacıyla sonradan ihtiyaç duyduğu birim olarak teşkilat yapısına ayrıca ilave edilmiştir. İdarenin merkezi Ankara’da olup, taşra ve yurtdışı teşkilatı bulunmamaktadır.

Bilim Kurulu; kurum başkanı, başkan yardımcısı ile seçilme usul ve esasları ilgili mevzuatla belirlenmiş en az 20, en çok 50 asli üyeden oluşmaktadır. İdare kadrolarının tespiti, ihdası, kullanımı ve iptali ile kadrolara ilişkin diğer hususlar, 10.07.2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Genel Kadro ve Usulü Hakkında 2 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi hükümlerine göre düzenlenir. Kurumun personeli, 657 sayılı Kanun hükümlerine tâbi memur, 657 sayılı Kanun’un 4-B statüsünde sözleşmeli personel ve 375 sayılı KHK’nın geçici 23’üncü maddesi uyarınca sürekli çalışan işçiler olmak üzere üç ayrı statüde istihdam edilmektedir.

İdarenin 657 sayılı Kanun kapsamında ihdas edilmiş 149 adet memur kadrosu, 657 sayılı Kanun’un 4-B maddesi kapsamında 11 adet sözleşmeli personel pozisyonu, 375 sayılı KHK’nın geçici 23. maddesi kapsamında 35 adet sürekli işçi pozisyonu mevcuttur. 2021 yılsonu itibarıyla 1 başkan, 1 başkan yardımcısı, 1 iç denetçi, 1 avukat, 1 strateji geliştirme müdürü, 1 insan kaynakları ve destek hizmetleri müdürü, 23 yüksek kurum uzmanı, 1 uzman, 1 ayniyat saymanı, 8 şef, 1 muhasebeci, 6 bilgisayar işletmeni, 3 veri hazırlama kontrol işletmeni, 5 memur, 3 kütüphaneci, 1 grafiker, 2 şoför, 1 dağıtıcı, 1 hizmetli (şartlı) olmak üzere toplam 62 adeti 657 sayılı Kanuna tabi memur statüsünde; 2 arşiv uzmanı, 1 kütüphaneci, 2 programcı, 2 tashihiçi,

2 dizgi operatörü, 1 diğer teknik personel pozisyonundaki 10 kişi 657 sayılı Kanun'un 4-B maddesi kapsamında sözleşmeli personel statüsünde; 35 kişi de 375 sayılı KHK'nın geçici 23. maddesi uyarınca sürekli işçi pozisyonunda olmak üzere toplam 107 personel istihdam edilmiştir.

Kadro ve pozisyonları ile özlük hakları Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunda kayıtlı bulunan 1 yüksek kurum uzmanı, 1 kütüphaneci, 1 diğer teknik personel, 1 bilgisayar işletmeni, 1 tashihçi, 2 programcı olmak üzere 7 ayrı personel geçici görevle ayrıca çalıştırılmışlardır.

1.3. Mali Yapı

İdare; Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumuna bağlı, tüzel kişiliği haiz, özel bütçeli bir kamu kuruluşu olarak, 10.07.2009 tarihli ve 27284 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Bütçe Kanunlarında Yer Alan Bazı Hükümlerin İlgili Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelere Eklenmesi ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına İlişkin 5917 sayılı Kanun'un 47'nci maddesinin 15/a bendi uyarınca 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun Ekli (II) sayılı Cetvelinde "B-Özel Bütçeli Diğer İdareler" kapsamında yer almıştır. Özel bütçeli idareler bir bakanlığa bağlı veya ilgili olarak belirli bir kamu hizmetini yürütmek üzere kurulan, gelir tahsis edilen, bu gelirlerden harcama yapma yetkisi verilen, kuruluş ve çalışma esasları özel kanunla düzenlenen kamu idareleridir.

İdare hazine yardımı almamakta, faaliyet dönemine ilişkin tahakkuk eden her türlü giderlerini özkaynaklarına dayalı gelir ödenek tahsislerinden karşılamaktadır. İdarenin bütçe işlemleri ilgili yıl bütçe kanunlarına, bütçe ve ödenek yapısı ise merkezi bütçe prosedürlerine tabidir. Bütçe işleri, strateji geliştirme müdürlüğü; alım satım işleri insan kaynakları ve destek hizmetleri müdürlüğü tarafından yürütülmekte, ön mali kontrol işlemleri; Türk Dil Kurumu Başkanlığı Ön Mali Kontrol Usul ve Esasları Yönergesi'ne göre strateji geliştirme müdürlüğünce yerine getirilmektedir. Gelir ve gider kalemlerinin takibi ise 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun ilgili maddeleri uyarınca muhasebe yetkilisi tarafından yürütülmektedir. İdare bütçesi içinde gösterilmeyen sosyal tesisler, döner sermaye işletmesi, şirketler ya da bütçe dışı özel hesap bulunmamaktadır.

2020 yılında 7197 sayılı 2020 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile 19.693.000,00 TL ödenek tahsis edilmiş, yıl içerisinde yapılan aktarma ve eklemeler sonucunda toplam ödenek 29.581.100,00 TL olmuştur. Ödeneğin %78,99 oranında 23.366.684,78 TL'si kullanılmıştır.

2021 yılında ise, 7258 sayılı 2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile 23.600.000,00 TL ödenek tahsis edilmiş, yıl içerisinde yapılan aktarma ve eklemeler sonucunda toplam ödenek 462.035.500,00 TL olmuştur. Ödeneğin %49,87'si oranında 230.419.115,33 TL'si kullanılmıştır.

Tablo 1: 2020 - 2021 Yılları Bütçe Giderleri Ödenek ve Gerçekleşme Rakamlarının Karşılaştırılması

Gider Türü	2020		2021		2020-2021 Bütçe Giderleri Artış veya Azalışı (%)
	Ödenek TL	Gerçekleşme TL	Ödenek TL	Gerçekleşme TL	
01. Personel Giderleri	8.196.000,00	7.967.472,60	13.373.000,00	10.099.858,69	26,76
02. SGK Devlet Primi Giderleri	1.320.000,00	1.237.782,40	2.155.000,00	1.654.092,17	33,63
03. Mal ve Hizmet Alım Giderleri	10.573.100,00	8.770.268,44	15.253.500,00	11.639.501,60	32,72
05. Cari Transferler	4.383.000,00	3.823.441,22	8.784.000,00	7.927.546,92	107,34
06. Sermaye Giderler	5.109.000,00	1.567.720,12	422.470.000,00	199.098.115,95	12.599,85
Toplam	29.581.100,00	23.366.684,78	462.035.500,00	230.419.115,33	886,10

Bütçe Kanunu ile tahsis olunan ödenekler ve harcamalar ağırlıklı olarak sermaye giderleri, mal ve hizmet alım giderleri ile personel giderleri üzerinde yoğunlaşmıştır. Sermaye giderlerinde önceki döneme göre meydana gelen yüksek oranlı artış, kamu yatırım projeleri programında kayıtlı Ana Hizmet Binası Projesi yatırım harcaması ile Rami Kışlası Projesi büyük onarım harcamalarından kaynaklanmıştır.

Tablo 2: 2021 Yılı Bütçe Giderleri Gerçekleşme Dağılımı

Birinci Düzey 830 Bütçe Giderleri	2021 Yılı Harcamaları	
	TL	%
01. Personel Giderleri	10.099.858,69	4,38
02. SGK Devlet Primi Giderleri	1.654.092,17	0,72
03. Mal ve Hizmet Giderleri	11.639.501,60	5,05
05. Cari Transferler	7.927.546,92	3,44
06. Sermaye Giderleri	199.098.115,95	86,41
Toplam	230.419.115,33	100,00

İdarenin gelirleri 664 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 26'ncı maddesinin 2'nci bendinde aşağıdaki şekilde sayılmıştır;

a) Genel Bütçeden Yapılacak Yardımlar

İdare tüzel kişiliği haiz, özel bütçeli kamu kuruluşu olarak güçlü nakit varlığı ve mali yapısı nedeniyle genel bütçeden her hangi bir yardım almamıştır.

b) Atatürk'ün Vasiyetinde Yer Alan Gelirler

En önemli gelir kalemi Atatürk'ün vasiyetine dayalı gelirdir. Mustafa Kemal Atatürk'ün, Ankara 3'üncü Sulh Hukuk Mahkemesinin 28.11.1938 tarihli ve 938/95 sayılı Kararı ile açılıp, okunup, tutanağa geçirilerek ilgililerine tebliğ edilmiş bulunan 05.09.1938 tarihli Vasiyetnamesine göre Türkiye İş Bankası sermaye hisselerinin Atatürk'e ait %28,09'una ilişkin temettü gelirleri yarı yarıya Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumuna tahsis edilmiştir.

Vasiyetname ile Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumu irat tahsis edilen mûsâleh (*lehine vasiyet olunan*), Türkiye İş Bankası da sadece para ve hisse senetlerinin nemalandırılmasını temin etmek üzere vasiyeti tenfiz memuru olarak tayin edilmişlerdir.

Anayasa'nın 134'üncü maddesinde, Türk Dil Kurumu ile Türk Tarih Kurumu için Atatürk'ün vasiyetnamesinde belirtilen mali menfaatler saklı olup kendilerine tahsis edileceği hüküm altına alınmıştır.

c) Her Türü Bağış, Yardım ve Vasiyetler

d) Kurum Başkanlıklarının Gelirlerinin Değerlendirilmesinden Elde Edilen Gelirler

e) Diğer Gelirler

Böylece ana gelir kalemleri; Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri (Mal ve hizmet satış gelirleri – KİT ve kamu bankaları gelirleri – Diğer teşebbüs ve mülkiyet gelirleri), Alınan Bağış

ve Yardımlar ile Özel Gelirler (Kurumlardan ve kişilerden alınan yardım ve bağışlar), Diğer Gelirler (Faiz gelirleri, para cezaları, diğer çeşitli gelirler) ile Sermaye Gelirlerinden (Taşınır satış gelirleri) oluşmuştur.

İdarenin yukarıda belirtilen gelirlerden gerçekleşenlerin tamamı finansal tablolarına yansıtılmış olup, mali tablolarına yansıtılmamış her hangi bir geliri bulunmamaktadır.

Tablo 3: 2020–2021 Yılları Bütçe Gelirleri Tahmin ve Gerçekleşme Rakamlarının Karşılaştırılması

EKO. KOD.	Açıklama	2020 Yılı		2021 Yılı		2020-2021 Bütçe Gelirleri Artış ve Azalışı %
		Planlan Gelir TL	Gerçekleşen Gelir TL	Planlanan Gelir TL	Gerçekleşen Gelir TL	
03	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	210.319.000,00	1.944.448,13	225.161.000,00	87.584.897,54	4.404,36
04	Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	2.000,00	27.206,00	4.000,00	36.503,00	34,17
05	Diğer Gelirler	21.000,00	32.454.839,21	10.000,00	266.462,78	(99,18)
06	Sermaye Gelirleri	1.000,00	-	-	-	-
09	Ret ve İadeler (-)	-	-	-	-	-
Genel Toplam		210.343.000,00	34.426.493,34	225.175.000,00	87.887.863,32	155,29

İdarenin 2021 yılı gelirleri incelendiğinde, 664 sayılı KHK’da sayılan gelirlerden “genel bütçeden yapılacak yardımlar” hariç diğer gelirleri elde ettiği görülmektedir.

2021 yılı planlanan geliri 225.175.000,00 TL öngörülmüş, önceki döneme göre %155,29 oranında artış göstererek toplam 87.887.863,32 TL tutarında gelir gerçekleşmiştir.

İdare, en önemli gelir kalemi olan Atatürk’ün hisselerine isabet edecek temettü gelirleri kapsamında Türkiye İş Bankası AŞ’den 2021 yılı için öngörülen 223.686.000,00 TL tutarındaki gelir kalemine karşılık 81.432.118,65 TL temettü geliri elde etmiştir.

BDDK, 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring, Finansman ve Tasarruf Finansman Şirketleri Kanunu’nun “Koruyucu düzenlemeler” kenar başlıklı 15’inci maddesinin 1 numaralı fıkrası kapsamında aldığı karar ile: “Dünyada ve ülkemizde yaşanan COVID-19 salgınının reel ekonomiye ve dolayısıyla finansal piyasalara olumsuz yansımalarının 2021 yılında da sürebileceği dikkate alınarak Kanuna tabi şirketlerin özkaynak yapılarının güçlü tutulmasına yönelik ihtiyatlı politikanın sürdürülmesi, bu çerçevede, hissedarlara 2020 yılında elde edilecek olan kârlar ile 2020 yılı öncesinde elde edilmekle birlikte dağıtım konusu yapılmayarak özkaynaklar altında tutulan kâr ve yedeklerin nakit çıkışına neden olacak şekilde kâr dağıtımına konu edilmemesinin faydalı olacağı, olası kâr dağıtım taleplerinin, 2020 yılı dönem net kârının %10’unu geçmemek üzere, ihtiyatlılık ilkesi ve başta özkaynak/aktif oranı olmak üzere Şirkete

özel durumlar dikkate alınarak değerlendirilmesi gerektiği” hususlarını Türkiye’de aktif görev yapan tüm bankalara duyurmuştur.

Türkiye İş Bankası AŞ, ilgili duyuru kapsamında bankacılık mevzuatı ve Esas Sözleşme hükümleri uyarınca 01.01.2020 – 31.12.2020 dönemi kar dağıtımını izni için 09.02.2021 tarihinde BDDK’ya başvuruda bulunmuştur. Bu çerçevede Türkiye İş Bankası Yönetim Kurulu tarafından BDDK’nın uygun görüşüyle hazırlanan kâr dağıtım teklifi 31.03.2021 tarihli Banka Genel Kurulunca Kabul edilmiştir. Buna göre Türkiye İş Bankası AŞ 2020 yılı kârından Atatürk hisselerine isabet eden temettü tutarı 162.632.486 TL’ye 02.04.2021 – 05.04.2021 dönemi için 231.751,29 TL net faiz tahakkuk ettirmiştir. Bu şekilde ortaya çıkan toplam 162.864.237,29 TL tutarındaki gelir yarı yarıya Türk Dil Kurumu ile Türk Tarih Kurumuna tahsis edilmiştir. Böylece Türk Dil Kurumunun payına isabet eden 81.316.243,00 TL temettü tutarı faizi ile birlikte 81.432.118,65 TL olarak Türkiye İş Bankasınca nakden ödenmiş ve idare hesaplarına gelir kaydedilmiştir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı Kamu Finansmanı Genel Müdürlüğünün Türk Dil Kurumuna muhatap 18.12.2018 tarih ve E.30638 sayılı yazısında özetle;

“28.3.2002 tarih ve 4749 sayılı Kanun’un 12’nci maddesi uyarınca yayımlanan 8.8.2018 tarihli ve 17 sayılı “Tek Hazine Kurumlar Hesabına Alınacak Kamu İdareleri ve Hesapların Belirlenmesi Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararı” ile Tek Hazine Kurumlar Hesabı kapsamında değerlendirilecek mali kaynakların belirlenmiş olduğu; bu çerçevede, Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumunun, 2 Ocak 2019 tarihi itibarıyla Tek Hazine Kurumlar Hesabı Uygulaması kapsamında sisteme dahil edilmesinin öngörüldüğü; bu kapsamda, ekte yer alan Usul ve Esaslar çerçevesinde gerekli işlemlerin yapılarak belirtilen tarihte söz konusu uygulamaya başlanmasının gerektiği hususu” talimatlanmıştır.

İdare, söz konusu talimat uyarınca yıllardan bu yana 102.02.05- T.C. Vakıflar Bankası Kavaklıdere Şubesi nezdindeki vadeli mevduat hesabında nemalandırdığı nakit varlıklarını 1 Nisan 2020 tarihi itibarıyla kapatarak TCMB nezdindeki “102.02.18-Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kurum Tek İdare Tahsilat Hesabı”na aktarmış; 31.12.2021 tarihli bilanço günü itibarıyla Hazine ile mutabakatı sağlanmış mevcut nakit varlıklarını ise 1.795.270.747,03 TL tutar ile “135-Tek Hazine Kurumlar Hesabından Alacaklar” hesabında mali tablolarına yansıtılmıştır.

Ana faaliyet gelirlerinden kitap, dergi yayın satış gelirleri ise, önceki döneme göre %

46,49 artış kaydederek 2.518.017,71 TL düzeyinde gerçekleşme göstermiştir.

Türk Dil Kurumunun 31.12.2021 tarihli bilançosu ve aynı tarihte sona eren hesap dönemine ait faaliyet sonuçları tablosu, 88.117.523,18 TL tutarındaki dönem faaliyet gelirlerinden, 34.507.417,52 TL tutarındaki dönem faaliyet giderlerinin tenzili neticesinde 53.610.105,66 TL tutarında dönem olumlu faaliyet sonucu ile kapanmış bulunmaktadır.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

Mali işlemlerin yürütülmesi, kaydedilmesi ve raporlanmasında kullanılan hesap planı, defterler ve muhasebe süreçlerinin tamamını içeren muhasebe sistemi, Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği ile Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine tabidir. İdarenin kurumsal kodu 00.47 olup, kurumsal sınıflandırmanın dördüncü düzeyine göre bir adet harcama birimi olarak teşkilatlanmıştır. İdarenin tek harcama yetkilisi insan kaynakları ve destek hizmetleri müdürüdür. Harcama biriminin mali işlemleri, Türk Dil Kurumu 68.05 kodlu muhasebe, kesin hesap ve raporlama birimi tarafından kayıt altına alınmaktadır. Mali işlemlerin muhasebe kayıtları tahakkuk esasına göre kayıt altına alınmakta, bütçe muhasebesi açısından daha önce kullanılan nakit esaslı muhasebe kayıt sistemi, yansıtma hesaplarının yardımıyla devam ettirilmektedir. Hesaplar malî yıl esasına göre tutulmakta, gelir ve giderler tahakkuk ettirildikleri malî yılın hesaplarında gösterilmekte, bütçe gelirleri tahsil edildiği, bütçe giderleri ise ödendiği yılda muhasebeleştirilmektedir.

Mali hizmetler birim yöneticisi, mali raporlama kapsamındaki mali tabloların belirlenen standartlara uygun olarak hazırlanmasından; üst yönetici ise bu hususları gözetmekten ve belirlenen süreler içinde yayımlanmasından sorumludur. Mali raporlamanın temel amacı; genel olarak kaynakların dağıtımını, uygulanan mali politikaların etkileriyle ileriye yönelik politika oluşturulması ve karar verilmesinde, idarenin mali durumu, performansı ve nakit akışları hakkında yöneticilere, denetim yetkililerine ve kamuoyuna kapsamlı bilgi sunmaktır.

İdare, muhasebe kayıtlarını ve kanuni defterlerini (*Yevmiye defteri, Büyük defter, Kasa defteri ve Yardımcı hesap defterleri*) 5018 sayılı Kanun'un 49'uncu maddesi uyarınca Hazine ve Maliye Bakanlığınca hazırlanıp, Resmi Gazete'de yayımlanmış bulunan Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği, 41 sıra no.lu Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği çerçevesinde hazırlanmış bulunan "Merkezi Yönetim Kapsamındaki Kamu İdareleri Detaylı Hesap Planı" (RG:27.12.2014, mükerrer 29218), ve Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliği (RG:31.12.2005, mükerrer 26040) Ek ve değişiklikleriyle bu konularda yayımlanan diğer

tebliğlerdeki düzenleme hükümlerine uygun şekilde Türk Lirası cinsinden tutmakta ve temel mali tabloları (*Bilanço, Faaliyet Sonuçları Tablosu, Nakit Akış Tablosu, Öz Kaynak Değişim Tablosu, Bütçelenen ve Gerçekleşen Tutarların Karşılaştırma Tablosu*) ile diğer mali tablolarını, muhasebenin temel kavramları ve genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri çerçevesinde, uluslararası standartlara uygun, yönetimin ve ilgili diğer kişilerin bilgi ihtiyaçlarını karşılayacak ve kesin hesabın çıkarılmasına temel olacak; karar, kontrol ve hesap verme süreçlerinin etkili çalışmasını sağlayacak şekilde hazırlamaktadır.

İdare, muhasebe işlemlerini 2006 yılından 20.08.2017 tarihine kadar “Say2000i” üzerinden yürütmüştür. Bütçe kanunu hazırlıklarının başlatılmasından kesin hesabın TBMM’de kanunlaşmasına kadar geçen mali işlemlere ilişkin süreçlerde kullanılan otomasyon sistemlerinin, elektronik belge, elektronik imza, otomatik muhasebe gibi yeni teknolojik imkanlara kavuşturulması ve kamu mali yönetim sistemi için süreç odaklı bütünleşik bir bilişim sistemi altyapısının oluşturulması amacıyla Hazine ve Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü koordinasyonunda ayrıca yürütülen Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi Projesi’nin ilk adımını teşkil eden “Yeni Devlet Muhasebesi Bilişim Sistemi” ile “Yeni Harcama Yönetim Sistemi”, temel fonksiyonları itibarıyla 2017 yılında kullanıma hazır hale getirilerek Merkezi Yönetim kapsamında belirlenmiş altmış sekiz kamu idaresinde (*TDK dahil*) pilot olarak devreye alınmıştır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nda yer alan işlemlerin elektronik ortamda ve bütünleşik bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla oluşturulan Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi’ne ilişkin olarak “*Hazine ve Maliye Bakanlığınca Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi Uygulama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik*” 26.06.2018 tarih ve 30460 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak 01.01.2018 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Yönetmelikle, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nda yer alan işlemlerin elektronik ortamda ve bütünleşik bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla, ilgili mevzuatta tutulması ya da düzenlenmesi öngörülen defter, kayıt, belge ve benzeri içeriklerin elektronik ortamda oluşturulması, kaydedilmesi, iletilmesi, muhafaza ve ibraz edilmesine yönelik bilişim sistemleri arasında birlikte işlerlik standartlarının ve güvenlik politikalarının belirlenmesine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi, makroekonomik tahmin ve planlama, mali planlama, bütçe, nakit, borç, gelir, varlık, harcama ve personel yönetimi ile muhasebe ve

mali raporlama, izleme ve değerlendirme ile denetim fonksiyonlarını etkileşimli bir şekilde çalışan yazılım veya yazılımların oluşturduğu entegre sistemlerin bütünü oluşturmaktadır.

Böylece, 20.08.2017 tarihi itibarıyla Say2000i Sistemini terk ederek Yeni Devlet Muhasebesi Bilişim Sistemini kullanmaya başlayan İdare, 2021 yılı tüm muhasebe kayıt, dönem sonu ve mahsup işlemlerini Muhasebat Genel Müdürlüğü koordinasyonunda yürütülen Yeni Devlet Muhasebesi Bilişim Sistemi'nde gerçekleştirmiştir.

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştaya gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuş olup denetim bunlar ile usul ve esasların 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici mizan ve kesin mizan
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- Özkaynak değişim tablosu,
- Bütçelenen ve gerçekleşen tutarların karşılaştırma tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetimi hesabı icmal cetveli,

Denetim görüşü, kamu idaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların

önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürünün belirlenmesine esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (*elektronik olanlar dâhil*) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun Beşinci Kısımında "iç kontrol sistemi" düzenlenmiş; bu kısımda, iç kontrol sistemine ilişkin olarak; iç kontrolün tanımı ve amacı, kontrolün yapısı ve işleyişi, ön mali kontrol, mali hizmetler birimi, muhasebe hizmeti ve muhasebe yetkilisinin yetki ve sorumlulukları, muhasebe yetkilisinin nitelikleri ve atanması, iç denetim, iç denetçinin görevleri, iç denetçilerin nitelikleri ve atanması ile iç denetim koordinasyon kurulu ve bu kurulun görevleri hususlarına yer verilmiştir.

Kanunun 11 inci maddesinde, üst yöneticilerin, mali yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesi, izlenmesi ve Kanunda belirtilen görev ve sorumlulukların yerine getirilmesinden sorumlu oldukları ve bu sorumluluğun gereklerini harcama yetkilileri, mali hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirecekleri açıkça belirlenmiştir.

Kanunun 60., 61., 63. ve 64'üncü maddelerinde, mali hizmetler birimleri, muhasebe yetkilileri ve iç denetçilerin iç kontrol alanındaki görev ve sorumluluklarına yer verilmiş; buna göre mali hizmetler birimlerinin, idarenin iç kontrol sisteminin kurulması, standartlarının uygulanması ve geliştirilmesi konularında çalışmalar yapmak ve ön mali kontrol faaliyetini yürütmekten, muhasebe yetkililerinin, ödeme emri belgesi ve eklerinin kontrolünden, muhasebe işlemlerinin belirlenmiş standartlara ve usulüne uygun olarak kaydedilmesinden, raporlanmasından, muhafazasından ve denetime hazır halde bulundurulmasından, iç denetçilerin ise idarelerin iç kontrol sistemlerinin denetlenmesinden ve geliştirilmesi yönünde önerilerde bulunulmasından sorumlu oldukları hükme bağlanmıştır.

Hazine ve Maliye Bakanlığınca 26.12.2007 tarih ve 26738 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği ile kamu idarelerinde iç kontrol sisteminin oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi amacıyla 5 bileşeni içeren, 18 standart ve bu standartlara ilişkin 79 şart belirlenmiştir. Kamu İç Kontrol Standartları, uluslararası standartlar ve iyi uygulama örnekleri çerçevesinde, iç kontrolün; kontrol ortamı, risk değerlendirmesi, kontrol faaliyetleri, bilgi ve iletişim ile izleme bileşenleri esas alınarak, tüm kamu idarelerinde uygulanabilir düzeyde olmasını sağlamak üzere genel nitelikte düzenlenmiştir.

İç kontrol sisteminin temel amacı, idarenin vizyon, misyon ve stratejileri ile beklentilerine uygun olarak belirlenmiş olan hedeflerine ulaşılmasına yönelik azami katkıyı sağlamaktır. Bu amaçla İdare, üst yöneticinin gözetiminde, tüm çalışanların katkı ve desteğiyle,

bütün süreçlerde iç kontrol sisteminin tüm bileşenlerinin birbiriyle uyum içinde etkin bir şekilde çalışması için gerekli çalışmaları mesleki özen ve dikkat çerçevesinde yürütmektedir.

Süreç sahiplerince yürütülen iç kontrol faaliyetlerinin tasarım ve işletim etkinliği, strateji geliştirme müdürlüğünce de düzenli olarak incelenmektedir. Bu amaçla strateji geliştirme müdürlüğü tarafından yıl içinde risk odaklı bir bakış açısıyla, İdarenin tüm hizmet birimlerinde yürütülen faaliyetlerine, finansal raporlama ve bilgi sistemlerine merkezden incelemeler yürütülmektedir. İnceleme sonuçları strateji geliştirme müdürlüğünce analiz edilerek, mevcut eksikliklerin giderilmesi ve aksaklıkların tekrarının önlenmesine yönelik öneri geliştirilmesi, izleme ve takip faaliyetleri sürdürülmektedir. Strateji geliştirme müdürlüğü personelinin mesleki gelişimlerine katkı sağlamak amacıyla yıl içinde muhtelif eğitimlere katılmaları sağlanmakta, iç kontrol faaliyetlerine ilişkin idare çapında farkındalığı artırmak amaçlı idare çalışanlarına verilen eğitimlere strateji geliştirme müdürlüğünce destek verilmektedir. İdare iç kontrol sistemi ve iç kontrol faaliyetlerini; varlıkların korunmasını, faaliyetlerin mevzuata, idare politika ve kurallarına uygun olarak yürütülmesini, muhasebe ve finansal raporlama sisteminin güvenilirliğini, bütünlüğünü ve bilgilerin zamanında elde edilebilirliğini sağlayacak şekilde yapılandırma ve işletilmesine yönelik olarak sürekli geliştirme çabası içindedir.

İdare; 2019-2020 dönemini kapsayan Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı'nı yenileyerek 2021-2022 dönemini kapsayan Eylem Planı'nı hazırlamıştır. Buna göre, İdare 2021-2022 dönemini kapsayan Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı'nda iç kontrolün; kontrol ortamı, risk değerlendirmesi, kontrol faaliyetleri, bilgi ve iletişim ile izleme bileşenleri altında oluşturduğu ve genel şartlar arasında yerine getirilmesi gereken 24 eylem öngörerek, bu eylemlerden sorumlu birimleri belirlemiştir. İdare, belirlediği eylemleri altı aylık dönemler itibarıyla izlemekte ve yılsonunda iç kontrol değerlendirme raporu hazırlamaktadır.

İdare, kamu iç kontrol standartlarına yönelik olarak iç genelge yayımlayarak bütün personeline duyurmuştur. Genelge ekinde;

5018 sayılı Kanun, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik, Kamu İç Kontrol Rehberi, İç Kontrol Uyum Eylem Planı (2021-2022), İç Kontrol Sistemi Soru Formu, İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu Üyeleri ve Toplantı Takvimi, Risk Yönetimi Ekibi ve Toplantı Takvimi, Risk Strateji Belgesi, Risklerin Belirlenmesi,

Değerlendirilmesi ve Kaydedilmesinde İzlenecek Yöntem, Risk Değerlendirmesi ve Cevap Matrisi ile Türk Dil Kurumu Başkanlığı Risk Haritası yer almıştır.

İdarenin 11.01.2021 tarihli ve 482 sayılı üst yönetici onayını havi 2019-2020 dönemi Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı Değerlendirme Rapor’unda, Eylem Planı’nda öngörülen 22 eylemin 17 adedinin sorumlu birimler tarafından gerçekleştirildiği, 5 adedinin ise gerçekleştirilemediği belirtilmiştir.

Bu kapsamda mevzuat gereği hazırlanan, 2021-2022 Dönemi Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı’nda gerçekleşmeyen 5 adet eyleme yer verilmiş, böylece Eylem Planı’nda öngörülen 24 eylemin 22 adedi sorumlu birimler tarafından gerçekleştirilmiş, 2 adedi ise gerçekleştirilememiştir.

2021 yılı İç Kontrol Uyum Eylem Planı Değerlendirme Raporu ise İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu tarafından hazırlanarak 04.01.2022 tarih ve 5660 sayılı üst yönetici oluru verilmiş, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğüne 13.01.2022 tarihli ve 5815 sayılı yazı ile gönderilerek, idarenin genel ağ sayfasında (<http://www.tdk.gov.tr/tdk/kurumsal/gorev-ve-hedef/>) ayrıca yayımlamıştır.

İdareye 17.08.2016 tarihinde 1 (bir) iç denetçi atanmış olup, Türk Dil Kurumu İç Denetim Biriminin işleyiş ve yönetimine, iç denetim faaliyetlerinin yürütülmesine, üst yöneticinin ve iç denetçilerin iç denetime ilişkin görev, yetki ve sorumluluklarına yönelik esas ve usulleri çerçevesinde; Başkanlık Makamının 19.02.2020 tarih ve E.330 sayılı görevlendirmesi üzerine 2020-5092/İ-1 sayılı “Talimat Üzerine İnceleme Raporu” hazırlanmıştır. 2021 yılında iç denetim programında yer alan Taşınır Mal İşlemleri süreçleri denetlenmiş ve raporlanmıştır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Türk Dil Kurumunun 2021 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan, geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Nakit Karşılığı Gerçekleşen Kitap, Dergi ve Yayın Satışları İçin Muhasebe Kayıtlarında Kasa Hesabı ile Diğer Hazır Değerler Hesabının Kullanılmaması

Nakit karşılığı yapılan kitap, dergi ve çeşitli yayın satışlarına ilişkin günlük hasılat tutarlarının hesaplara alınması ve bu tutarların banka hesaplarına yatırılması işlemleri için muhasebe kayıtlarında 100 Kasa Hesabı ile 108 Diğer Hazır Değerler Hesabının kullanılmadığı tespit edilmiştir.

100 Kasa, 102 Bankalar, 108 Diğer Hazır Değerler Hesaplarının nitelikleri ve işleyişleri Merkezî Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 11, 12, 13, 17, 18, 19, 35, 36 ve 37'nci maddelerinde açıkça belirlenmiştir. Buna göre;

Nakit karşılığı yapılan bir iş/işlem sonucu kamu idarelerince tahsil edilen tutarların 100 Kasa Hesabına alınması, gün sonunda kasadan yapılacak ödemeler için ihtiyaç duyulacak tutar ayrıldıktan sonra kalan kısmının Teslimat Müzekkeresine bağlanarak yatırılmak üzere bankaya gönderilmesi, bu işlemin muhasebe kaydı için 100 Kasa hesabı ile 108 Diğer Hazır Değerler Hesabının kullanılması, tutarın kamu idaresinin banka hesaplarına geçmesiyle birlikte bu işlem için yapılacak muhasebe kaydında 102 Bankalar Hesabı ile 108 Diğer Hazır Değerler Hesabının kullanılması öngörülmüştür.

İdare tarafından yapılan kitap, dergi ve çeşitli yayın satışlarında, mevcut Merkez Depo Satış Mağazası ile Kızılay Satış Mağazasında nakit karşılığı ve kredili satış olmak üzere iki ayrı satış yönteminin belirlendiği, kredili satışlardan elde edilen hasılatın post cihazları üzerinden ertesi gün İdarenin hesabına intikal ettiği anlaşılmakla birlikte, stok satış programından otomatik olarak faturası kesilen nakit karşılığı satışlarda, elde edilen hasılatın 20-30 gün içinde

görevli personel tarafından Türkiye Halk Bankası nezdindeki İdare hesabına yatırılarak banka dekontuna bağlandığı; nakit karşılığı satılan kitap, dergi ve diğer yayın ürünleri için mevzuatın öngördüğü şekilde tahsil edilen tutarların öncelikle 100 Kasa Hesabına alınmak, gün sonunda bu tutarları bankaya göndererek 100 Kasa Hesabına karşılık 108 Diğer Hazır Değerler Hesabını işletmek ve nakit hasılatın Türkiye Halk Bankası nezdindeki İdare hesaplarına geçmesini müteakip 102 Bankalar Hesabı ve 108 Diğer Hazır Değerler Hesabını işletmek suretiyle mevzuatın öngördüğü muhasebe kayıtlarının yapılmadığı anlaşılmıştır.

Nakit karşılığı peşin satış yönteminde elde edilen hasılatın mevzuatla belirtilen hesapların işletilmeden 20-30 gün içerisinde banka hesabına yatırılması uygulamasının bütün inisiyatifini kişilere bırakarak her türlü riske açık olduğu değerlendirilmektedir.

Bu itibarla, nakit karşılığı yapılan kitap, dergi gibi çeşitli yayınların satışlarından elde edilen hasılatla ilişkin kayıt düzeninde mevzuatla öngörülen 100 Kasa, 102 Bankalar, 108 Diğer Hazır Değerler Hesaplarının işletilmesi uygun olacaktır.

Kamu idaresi cevabında bulgu içeriğine tümüyle katılmakta olup İdarenin 2022 yılı içerisinde düzeltici işlem tesis etmeye başladığı anlaşılmıştır.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>